

9. INVESTEREN IN GOVERNANCE EN TOEZICHT

9.1 Governance

Goed bestuur, integriteit, transparantie en een adequate maatschappelijke verantwoording zijn absolute voorwaarden voor een geloofwaardige corporatiesector. Clavis opereert dan ook volgens de Aedescode en de nieuwe Governance code Woningcorporaties 2015. Clavis past alle principes uit de Governance code toe. Met uitzondering van het feit, dat de directeur/bestuurder dhr. R. de Ridder contractueel is benoemd voor onbepaalde tijd.

9.2 Toezicht en het Verslag van de Raad van Commissarissen

Verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Raad van Commissarissen en het bestuur zijn vastgelegd in het Reglement Raad van Commissarissen en het Directiestatuut. Het reglement geeft, in aanvulling op de statutaire bepalingen, regels met betrekking tot aangelegenheden van de RvC zoals onafhankelijkheid, deskundigheid, samenstelling, aftreden en herbenoeming, schorsing en ontslag, vergaderingen en besluitvorming en honorering. Het reglement is naar aanleiding van Woningwet, evenals de Statuten, aangepast.

Samenstelling Raad van Commissarissen per 31 december 2016

Naam	: Dhr. J.M. van Schaik
Geboortedatum	: 7 september 1949
Functie Raad	: voorzitter (Profiel Volkshuisvesting)
Sinds	: 1 januari 2015: lid Raad van Commissarissen 1 januari 2016: voorzitter Raad van Commissarissen
Beroep/hoofdfunctie	: 2003-2014: Wethouder gemeente Terneuzen
Nevenfuncties	: Lid RvC Zeeuws-Vlaamse Investeringsmaatschappij, Voorzitter Stichting Vrienden van zorgcentrum De Vurssche, Penningmeester Stichting tot Behoud van de pont Sluiskil, Bestuurslid Stichting Ter Kille, museum Sluiskil, Penningmeester Stichting popfestival Potatolands Voorzitter Stichting tot behoud van de RK Begraafplaats Axel Secretaris Stichting Beheer Welzijnsaccomodaties Axel Onderwijsgroep Perspecto, vertrouwenspersoon ouders en leerlingen
Aftredend na 1e periode	: 1 januari 2019
Aftredend na 2e periode	: 1 januari 2021
Naam	: Dhr. C.P.M. van Oorschot RA
Geboortedatum	: 5 oktober 1960
Functie Raad	: lid Raad van Commissarissen (Profiel Financiën en Bedrijfseconomie);
Sinds	: 1 januari 2015
Functie	: vice-voorzitter Raad van Commissarissen
Sinds	: 1 januari 2016
Beroep/hoofdfunctie	: 1994-2013: Register Accountant Deloitte Accountants
Sinds juni 2013	: zelfstandig adviseur en interim- manager "Van Oorschot Advies".
Nevenfuncties	: lid Investeringscommissie Groen Ontwikkelingsfonds Brabant BV. lid Raad van Toezicht van het Dongemond college in Raamsdonksveer; een scholengemeenschap voor vwo, havo en vmbo. bestuurslid VVD-afdeling Woensdrecht. Lid RvC bij Woonvisie Ridderkerk en Albrandswaard
Aftredend na 1e periode	: 1 januari 2019
Aftredend na 2e periode	: 1 januari 2022

Naam : **Dhr. P. van Oorschot**
 Geboortedatum : 20 oktober 1960
 Functie Raad : Lid (Profiel Vastgoedmanagement)
 Sinds : 1 januari 2016
 Beroep/hoofdfunctie : 2008-heden: van Oorschot Bouwconsultancy
 Zelfstandig ondernemer in bouwmanagement en projectontwikkeling
 Nevenfuncties : Lid RvC bij Fides Wonen Middelharnis.
 Adviseur voor Stichting Stadsherstel Breda.
 Aftredend na 1e periode : 1 januari 2020
 Aftredend na 2e periode : 1 januari 2023

Naam : **Dhr. A. van den Abeele**
 Geboortedatum : 7 oktober 1971
 Functie Raad : Lid (Profiel Leefbaarheid, Zorg, Welzijn)
 Sinds : 1 januari 2016
 Beroep/hoofdfunctie : 2016: Directeur Stichting Welzijn Middelburg
 2003-2016: Directeur/bestuurder Hulst voor Elkaar (voorheen
 Stichting Welzijn Hulst)
 Nevenfuncties : Lid Raad van Toezicht Zorgbureau Klaver4 tot juli 2016
 Vertrouwenspersoon SOKA voor personeel
 Aftredend na 1e periode : 1 januari 2020
 Aftredend na 2e periode : 1 januari 2024

De zetels van de heren Van Schaik en Van den Abeele zijn huurderszetels. Zij zijn dan ook voorgedragen door de Bewonersraad.

In de Raad van Commissarissen hebben geen personen zitting, die lid zijn van het college van B & W en/of Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland.

Een beoogd vijfde lid van de Raad van Commissarissen met een juridisch profiel is destijds niet benoemd in verband met het ontbreken van een geschikte kandidaat.

Toezichtkader

Het toezichtkader wordt gevormd door statuten en reglementen, relevante wet- en regelgeving, de Aedescode, het ondernemingsplan 2015-2019, het portefeuilleplan, de (meerjaren) begroting 2016 en de prestatieafspraken met de Gemeente Terneuzen. Instrumenten hierbij zijn de tertiaalrapportages, de jaarrekening, de managementletter van de accountant en uiteraard de reguliere vergaderingen met bijbehorende stukken.

Op basis van het toezichtkader wordt toezicht uitgeoefend op onder andere beleidsplannen, AO/IC, stakeholdersoverleg, begrotingen, realisatiebeleid, investeringsactiviteiten en de implementatie van de governance structuur.

De RvC houdt toezicht op de verbanden alsof het de toegelaten instelling zelf betreft.

In de verbanden wordt bestuurlijk gehandeld alsof het de toegelaten instelling betreft.

Frequentie vergaderingen en behandelde onderwerpen

De Raad van Commissarissen heeft in 2016 negen vergaderingen gehouden en heeft besloten akkoord te gaan met:

- de jaarrekeningen 2015 van Stichting Clavis, Clavis Ontwikkeling en Beheer B.V., Clavis Ontwikkeling B.V., Clavis Beheer B.V. Bij de behandeling van de jaarrekening/jaarverslag is de accountant aanwezig om het jaarverslag en de managementletter toe te lichten.
- herziene procuratieregeling
- het fasedocument herstructureringsproject Lievenspolder, waarmee de voorlopig-ontwerpfase wordt afgesloten en goedkeuring wordt gegeven voor het opstarten van de definitief-ontwerp-fase
- het bod op de Woonvisie aan de gemeente Terneuzen
- de gewijzigde statuten (conform de nieuwe Woningwet)
- het reglement financieel beheer en beleid
- de kaderbrief 2017
- het gewijzigd Treasurystatuut (conform de nieuwe Woningwet)

- rapportages 1e tertiaal (januari t/m april) en 2e tertiaal (mei t/m augustus)
- de begroting 2017 en meerjarenbegroting 2017-2021
- het treasury jaarplan 2017
- benoeming selectie/remuneratiecommissie, reglement selectie/remuneratiecommissie, de profielschets directeur/bestuurder, selectie- en benoemingsprocedure
- de voorgenomen benoeming van dhr. W.J. Poortvliet tot directeur/bestuurder per 1 januari 2017, onder voorbehoud van een positieve zienswijze van de Autoriteit Woningcorporaties.

De Raad van Commissarissen heeft in 2016 overleg gevoerd met de Bewonersraad en de ondernemingsraad.

Permanente Educatie

Interne toezichthouders bij woningcorporaties willen zich ontwikkelen voor een goede uitvoering van hun taak. Zij zien hun toezichthouderschap als een vak, waarvoor ze zich regelmatig bijscholen om effectief te zijn en te blijven. Hierbij gaat het om het geheel van vakkennis, beroepsvaardigheden en houding en gedrag die nodig zijn om de verantwoordelijkheden en taken als interne toezichthouder effectief te kunnen uitvoeren.

Intern toezichthouders van corporaties die lid zijn van de Vereniging van Toezichthouders in Woningcorporaties (VTW) dienen in twee jaar tijd 10 PE-punten dienen te behalen.

In 2016 hebben de toezichthouders de volgende PE-punten behaald:

Naam toezichthouder	Aantal behaalde PE-punten in 2015	Aantal behaalde PE-punten in 2016	Minimaal aantal te behalen punten in 2015 + 2016
J. van Schaik	12	8	10
C. van Oorschot	11	7	10
P. van Oorschot	36	10	10
A. van den Abeele	-	22	10

(Een delegatie van) De Raad van Commissarissen heeft de volgende Masterclasses bijgewoond:

- Waarderen tegen marktwaarde (2 PE-punten)
- Assetmanagement (2 PE-punten)
- Rondetafelbijeenkomst werking risicoraamwerk WSW (3 PE-punten)
- Governance en de nieuwe woningwet (2 PE-punten)
- Fit&proper RvC (3 PE-punten)
- Introductie cursus nieuwe commissaris (14 punten)
- Ledenbijeenkomst VTW (2 PE-punten)

In de GovernanceCode Woningcorporaties is opgenomen dat bestuurders van woningcorporaties in drie jaar tijd 108 PE-punten dienen te behalen. In het jaar 2016 heeft de bestuurder de volgende PE-punten behaald.

Naam bestuurder	Aantal behaalde PE-punten in 2015	Aantal behaalde PE-punten in 2016	Minimaal aantal te behalen punten in 2015/2016/2017
R. de Ridder	238,5	59	108

Dit betreft de Masterclasses:

- Assetmanagement (2 PE-punten)
- Zeeuwse corporaties over samenwerking (4 PE-punten)
- Risicomanagement (4 PE-punten)
- Fit&proper RvC (3 PE-punten)
- Inkoop en Inkoopsamenwerking voor Zeeuwse woningcorporaties (8 PE-punten)
- Communicatie (4 PE-punten)
- Scenario's voor de huurmarkt (4 PE-punten)

- deelname MKW Directuurendag (3 PE-punten)
- Legitimering (3 PE-punten)
- Intervisie Netwerk Bestuurders 2016 (24 PE-punten)

Auditcommissie

In januari 2016 is een auditcommissie ingesteld.

De auditcommissie is binnen de raad van commissarissen onder andere belast met:

- het adviseren van de raad van commissarissen over financieel economische onderwerpen
- advies uitbrengen aan de raad van commissarissen over de benoeming van de externe accountant en eventueel adviseren van de raad van commissarissen over de onafhankelijkheid van de externe accountant en de eventuele (potentiele) tegenstrijdige belangen tussen de externe accountant en de corporatie.
- eventueel betrekken van de auditcommissie bij het werkplan van de bestuurscontroller
- voorbereiden van de vergadering van Raad van Commissarissen waarin de (concept) jaarrekening en het (concept) jaarverslag worden besproken.
- De auditcommissie bestaat uit de heren P. van Oorschot, C. van Oorschot (namens de RvC). Bij de vergaderingen zijn tevens aanwezig de manager bedrijfsvoering, de bestuurscontroller en de directeur/bestuurder.

De auditcommissie heeft in het verslagjaar 5 keer vergaderd. De volgende onderwerpen zijn onder andere besproken: reglement auditcommissie, jaarrekening 2015, marktwaardewaardering, bevindingen accountantscontrole jaarrekening 2015, tussentijdse evaluatie accountant, reglement financieel beleid en beheer, het treasury statuut, het (des)investeringsstatuut, de tertiaal-rapportages, de kaderbrief, de begroting 2017 en meerjarenbegroting 2017-2021.

Selectie- en remuneratiecommissie

In verband met de benoeming van de directeur/bestuurder is in oktober 2016 een selectie-en remuneratiecommissie ingesteld, bestaande uit: dhr. C. van Oorschot (voorzitter) en dhr. J. van Schaik. De selectie- en remuneratiecommissie heeft in het verslagjaar eenmaal vergaderd over een (concept)arbeidsovereenkomst van de directeur/bestuurder, een reglement voor de selectie- en remuneratiecommissie en de profielschets van de directeur/bestuurder, de selectie- en benoemingsprocedure die allen door de RvC vervolgens zijn vastgesteld.

Vertrek directeur/bestuurder en de procedure rond de werving van de nieuwe directeur/bestuurder

De directeur/bestuurder, Dhr. De Ridder heeft in september 2016 aangegeven, dat hij zijn dienstverband wenste te beëindigen per 1 januari 2017. Hij is per die datum benoemd als directeur/bestuurder bij collega-corporatie l'Escaut in Vlissingen.

In de vergadering van 30 september 2016 heeft de Raad van Commissarissen besloten de opvolgingsprocedure op te starten. Doordat er een interne kandidaat beschikbaar was, namelijk dhr. W. Poortvliet, manager bedrijfsvoering is de (interne) selectieprocedure opgestart. Vervolgens zijn door de Raad van Commissarissen vastgesteld: het reglement van de selectie- en remuneratiecommissie, een profielschets van de directeur/bestuurder en de selectie- en benoemingsprocedure. Op basis van de profielschets heeft een assessment plaatsgevonden met een positief resultaat. Voor het te nemen voorgenomen benoemingsbesluit zijn de volgende stukken in de besluitvorming meegenomen:

- rapportage assessment
- sollicitatiegesprek RvC met dhr. Poortvliet
- advies Bewonersraad
- advies Ondernemingsraad
- advies Management Team.

De voorgenomen benoeming is goedgekeurd door de Bewoners- en ondernemingsraad. Vervolgens heeft de RvC besloten tot de voorgenomen benoeming van dhr. W.J. Poortvliet voor de functie van directeur/bestuurder, onder voorbehoud van een positieve zienswijze van de Autoriteit Woningcorporaties (AW).

De selectie- en remuneratiecommissie heeft een arbeidsovereenkomst, een bestuursreglement en functieprofiel opgesteld, die door de RvC zijn vastgesteld. Op 30 november 2016 heeft een eerste gesprek met de heer Poortvliet en de Autoriteit Wonen plaatsgevonden en op 19 januari 2017 heeft een tweede gesprek plaatsgevonden. Momenteel loopt een procedure om te komen tot definitieve aanstelling.

Evaluatie eigen functioneren

De Raad van Commissarissen bespreekt minimaal één keer per jaar, buiten aanwezigheid van de directeur/bestuurder, haar eigen functioneren, dat van de individuele commissarissen en dat van de directeur/bestuurder. Hierdoor ontstaat een duidelijk gemeenschappelijk beeld van de rol van de Raad van Commissarissen en de te hanteren spelregels. Bij de evaluatie komen de volgende zaken aan de orde:

- check op wet- en regelgeving en Governance Code
- beoordeling documenten (zoals statuten, reglementen, profielschets, rooster van aftreden) op volledigheid en consistentie
- functioneren van de Raad van Commissarissen als collectief
- functioneren van de individuele commissarissen
- functioneren van de directeur/bestuurder.

De zelfevaluatie 2015 heeft plaatsgevonden in maart 2016. De zelfevaluatie bestond uit de volgende onderdelen: Reflectie op rol en taken RvC, reflectie op randvoorwaarden, bespreken toezichtkader, reflectie op benodigde toezichtstijlen en het inventariseren van verbeterpunten.

Evaluatie functioneren directeur/bestuurder

Jaarlijks voeren de voorzitter en de vicevoorzitter een beoordelingsgesprek met de directeur/bestuurder. In verband met het vertrek van de heer R. de Ridder is eind 2016 geen beoordelingsgesprek gevoerd.

Accountant

Op 10 mei 2016 heeft accountant Deloitte een toelichting gegeven op de controlebevindingen van de jaarrekening/ jaarverslag 2015. De auditcommissie heeft een tussentijdse evaluatie gedaan over de werkzaamheden van de accountant in het eerste controlejaar, waarbij positief is geoordeeld.

Op 9 september 2016 heeft een pre-audit gesprek plaatsgevonden in de auditcommissie. In de auditcommissie vergadering van 29 november 2016 is de management-letter is besproken. Accountant Deloitte heeft het auditplan toegelicht.

Onafhankelijk

De Raad van Commissarissen is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, het bestuur en welk deelbelang dan ook onafhankelijk kunnen functioneren. De commissarissen hebben geen (neven)functies die in strijd zijn met het belang van Clavis.

Leden die op voordracht van de Bewonersraad zijn benoemd vervullen hun taak zonder last of ruggespraak. Elke belangenverstremming of schijn daarvan wordt vermeden. Mocht zich desondanks een ongewenste situatie voordoen, dan zal de betreffende commissaris zijn functie (tijdelijk) neerleggen. Tegenstrijdige belangen of onverenigbaarheid van belangen van de leden van de Raad hebben zich niet voorgedaan.

Honorering Raad van Commissarissen 2016

De maximale bezoldiging van corporatiecommissarissen wordt bepaald door de wettelijke grenzen van de WNT en de Regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen toegelaten instellingen volkshuisvesting 2014. Tevens geldt voor 2015 en 2016 voor alle VTW leden de beroepsregel Bezoldiging commissarissen 2015 en 2016. De honorering over het verslagjaar ziet er als volgt uit:

Naam	Functie	Totaal 2016	Feitelijke WNT-norm per 1-1-2016	Feitelijke VTW-norm per 1-1-2016
J. van Schaik	Voorzitter	€ 10.519	€ 19.650	€ 15.085
C. van Oorschot	Vice-voorzitter	€ 7.013	€ 13.100	€ 10.056
P. van Oorschot	Lid Raad van Commissarissen	€ 7.013	€ 13.100	€ 10.056
A. van den Abeele	Lid Raad van Commissarissen	€ 7.013	€ 13.100	€ 10.056
Totaal		€ 31.558		

Beloning directeur/bestuurder

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (hierna: de "WNT") hanteert kaders voor de beloning van de directeur/bestuurder. De componenten van de WNT-bezoldiging (in de zin van de wet) staan beschreven in de Uitvoeringsregeling WNT.

Jaar	Periodiek betaalde beloning	Variabele inkomen	Beloning betaalbaar op termijn	Vast en variabele onkosten vergoedingen	Uitkering bij beëindiging dienstverband	Totaal	Feitelijke WNT-norm per 1-1-2015
2016	€ 112.486,68	n.v.t.	€ 19.008,24	€ 1.320,-	n.v.t.	€ 132.814,92	€ 131.000,-
2015	€ 119.624,57	n.v.t.	€ 21.343,20	€ 1.320,-	n.v.t.	€ 142.287,77	€ 130.600,-

Het inkomen van de directeur/bestuurder valt boven de sectorale norm, waarmee het overgangsrecht van toepassing is. Dit betekent, dat de bezoldiging vanaf 2018 afgebouwd moet worden volgens de Ministeriële Regeling. Met de uitdiensttreding van dhr. De Ridder per 31 december 2016 is dit niet meer aan de orde.

Nevenfuncties directeur/bestuurder

In 2016 bekleedde de directeur/bestuurder als nevenfunctie: voorzitter van Raad van Toezicht van Stichting De Okkernoot in Schoondijke. Woonvoorziening De Okkernoot is een kleinschalige, persoonsgerichte zorginstelling voor mensen met een verstandelijke beperking.